

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (3) พัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังผู้เรียนให้มีจิตสำนึกความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 27 ให้มีสภาปฏิรูปแห่งชาติ ทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปใน 11 ด้าน ได้แก่ 1) การเมือง 1) การบริหารราชการแผ่นดิน 3) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 4) การปกครองท้องถิ่น 5) การศึกษา 6) เศรษฐกิจ 7) พลังงาน 8) สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 9) สื่อสารมวลชน 10) สังคมและ 11) ด้านอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความเหมาะสมและทำให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศที่ยังคงดำรงเจตนารมณ์ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยได้ระบุอย่างชัดเจนว่า ปัญหาและวิกฤติการณ์ข้อขัดแย้งต่างๆ ของประเทศชาติจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วย “การปฏิรูปการศึกษา” การบังคับใช้กฎหมาย และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม และยังระบุมาตรา ข้อกฎหมายที่จะนำไปบังคับใช้ในการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา และการเข้ารับบริการการศึกษาของประชาชน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 5) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้

เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรคสามการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความ รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักใน การพัฒนาประเทศ มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้มีความรู้ มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ คนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” (สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 10)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมาย การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นผู้นำ ผู้นำคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารกิจกรรม ต่างๆ ที่สามารถสร้างความผูกพันให้เกิดการยอมรับและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำโดยเฉพาะ ด้านผู้นำทางวิชาการ ต้องชัดเจนด้านนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เช่น การกำหนดบทบาทของสถานศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของครู และวิธีการดำเนินการ เป็นต้น และบุคคล ที่เป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นผู้นำ (Leader) เป็นผู้ประสานความร่วมมือจากทุกๆ ด้าน (กรมวิชาการ, 2546 หน้า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมีนักวิชาการ

ได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น โกศิษฎ์ เปลรินทร์ (2552, หน้า 60) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยประกอบไปด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การพัฒนานักเรียน 4) การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 94) ได้เสนอภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การเอาใจใส่อย่างมากของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียน มุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครูซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 4) การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรและ 5) การพัฒนานักเรียน โดยพฤติกรรมผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิผลของโรงเรียนว่าด้วย ผลสำเร็จจากการดำเนินงานที่ได้ตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้ หรือผลที่เกิดจากการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การและมีเกณฑ์การวัดประสิทธิผลและประสิทธิผลของโรงเรียนที่สำคัญคือการบริหารงานวิชาการ นพวงา วิภักดิ์ (2551, หน้า 29) และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนที่มีการนำเอาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการต่างๆ มาเพื่อกำหนดทิศทางและสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นที่โรงเรียนได้อย่างครอบคลุม อย่างเป็นระบบชัดเจน อย่างริเริ่มสร้างสรรค์และ ความสามารถของผู้บริหารในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนา จนเกิดความพึงพอใจ และผลสำเร็จของการทำงานในโรงเรียนส่งผลต่อโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (School Effectiveness) รัชดาพร วรธนจันทร์ (2557, หน้า 71) และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3) เสนอขอบข่ายของงานวิชาการ ที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ 2) การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการที่ใช้ในเครื่องมือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ดำเนินงานตามภารกิจ (Function) ในการจัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมจากหน่วยงานในสังกัด จึงกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ด้าน 1) พัฒนา

ผู้เรียนทุกคนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 3) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระเพิ่มขึ้น 4) ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ 5) พัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 6) พัฒนาผู้บริหารในการบริหารจัดการโดยใช้ SBM และการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล 7) สร้างความเข้มแข็งให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ภายใต้หลักการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่ออยากรจะทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนด้านภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ระดับใด ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ระดับใด และการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน
หรือไม่ อย่างไร

5. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับใด

6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

7. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน
หรือไม่ อย่างไร

8. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน
หรือไม่ อย่างไร

9. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

10. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของ
การบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
หรือไม่ อย่างไร

11. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
5. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21
6. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
7. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน
8. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
9. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

10. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21

11. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 มีความแตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน แตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกัน
5. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมาก
6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 แตกต่างกัน
7. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 แตกต่างกัน

8. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน

9. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

10. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อย่างน้อย 1 ด้าน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ใช้เป็นข้อมูลตรวจสอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
2. เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาตนเองและพัฒนางานให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นข้อสารสนเทศสำหรับหน่วยงานต้น สังกัดใช้พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาในโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผล

ต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 21 โดยศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มี 5 องค์ประกอบ ตามแนวคิด กิติมา ปรีดีติลล (2545), สมคิด สร้อยนํ้า (2547), สพล. (2550), สมศ. (2550), ชีระ รุญเจริญ (2550), ไกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552), สกศ.2552, สทศ. (2553), ไชยา ภาวะบุตร (2555), Daniel E. Griffiths (1956), Davis and Thomas (1989), Carter & Klotz (1990), Wildy and DimmockMurphy (1999), Seyfarth (1999) ดังนี้

- 1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ
- 1.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ด้านการพัฒนานักเรียน
- 1.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียน

การสอน

- 1.5 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามขอบข่ายการบริหารงาน ในโรงเรียนของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3) จำนวน 4 งาน ได้แก่

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 21 ประจำปี การศึกษา 2560 จำนวน 2,265 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 119 คน และครูผู้สอนจำนวน 2,146 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 21 ประจำปี การศึกษา 2560 จำนวน 335 คน จาก 56 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 90 คน และครูผู้สอนจำนวน 245 คน ซึ่งได้มาโดยตารางกำหนดขนาดกลุ่ม

ตัวอย่างของเศรษฐกิจและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์
ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.1.2.2 11 – 20 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 20 ปี

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

3.2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

3.2.1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ

3.2.1.2 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3.2.1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการ
เรียนการสอน

3.2.1.4 การพัฒนานักเรียน

3.2.1.5 การพัฒนาวิชาชีพครู

3.2.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

จำนวน 4 งาน

3.2.2.1 การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ

3.2.2.2 การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน

3.2.2.3 การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน

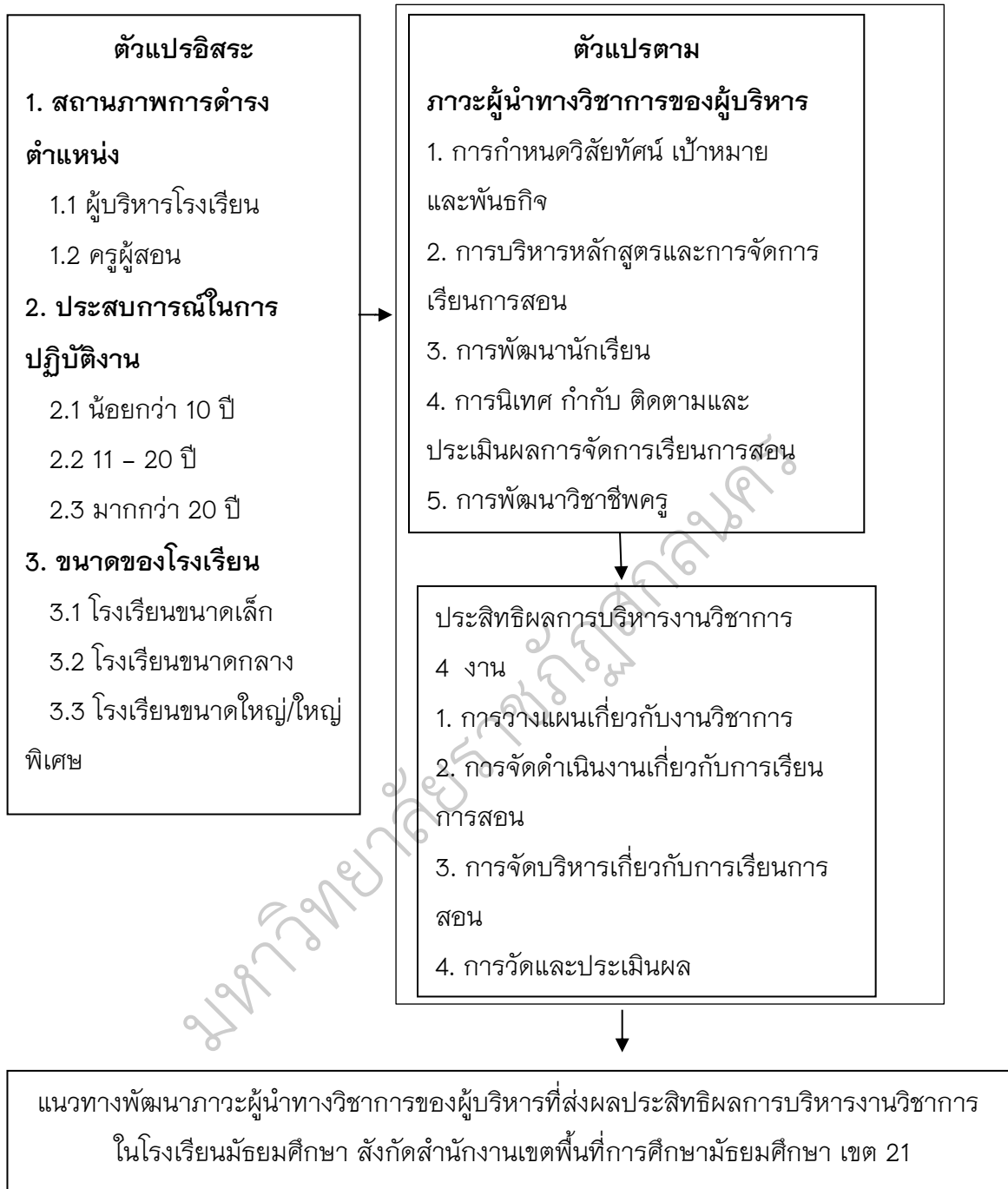
3.2.2.4 การวัดและประเมินผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ตามแนวคิด กิติมา ปรีดีติลล (2545), สมคิด สร้อยน้ำ (2547), สพฐ. (2550), สมศ.
(2550), ชีระ รุญเจริญ (2550), ไกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552), สกศ.2552, สทศ. (2553),
ไชยา ภาวะบุตร (2555), Daniel E. Griffiths (1956), Davis and Thomas (1989), Carter &
Klotz (1990), Wildy and DimmockMurphy (1999), Seyfarth (1999)

2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามขอบข่าย
การบริหารงานในโรงเรียนของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3) จำนวน 4 งาน
ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิตยาคมศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารนำความรู้วิธีการ เทคนิคบริหารมาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การพัฒนานักเรียนและการพัฒนาวิชาชีพครู ดังนี้

1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ หมายถึง การดำเนินการเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสอนกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของการเรียนของครูสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน

1.2 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารใช้กระบวนการการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจัดทำแผนการสอนของครูผู้สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งวัดและประเมินผล

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การช่วยเหลือพัฒนาและสนับสนุนและแนะนำครูให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพบรรลุวัตถุประสงค์หลักในด้านผู้เรียนได้

1.4 การพัฒนานักเรียน หมายถึง การเสริมสร้างคุณภาพในตัวผู้เรียนที่มีความครอบคลุมในด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

1.5 การพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการพัฒนางานและให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย การวางแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดทิศทางและสิ่งทีคาดหวังให้เกิดขึ้นที่โรงเรียนได้อย่างครอบคลุม อย่างเป็นระบบชัดเจน อย่างริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนา จนเกิดความพึงพอใจ และผลสำเร็จของการทำงานในโรงเรียนส่งผลต่อโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย

2.1 การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการ

พัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2.2 การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี และสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2.3 การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

2.4 การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

3. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ได้แก่

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และรักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4.1 น้อยกว่า 10 ปี หมายถึง มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตามสถานภาพนั้นๆ ไม่เกิน 10 ปี

4.2 11 – 20 ปี หมายถึง มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตามสถานภาพนั้นๆ อยู่ระหว่าง 11–20 ปี

4.3 มากกว่า 20 ปี หมายถึง มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตามสถานภาพนั้นๆ มากกว่า 20 ปี

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่กำหนดจำนวนนักเรียนโดยเกณฑ์การแบ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 500 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 501 – 1,500 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,501 ขึ้นไป

6. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 หมายถึง แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนโดยผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 นำมาเป็นแนวทางการพัฒนาแล้วสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี